

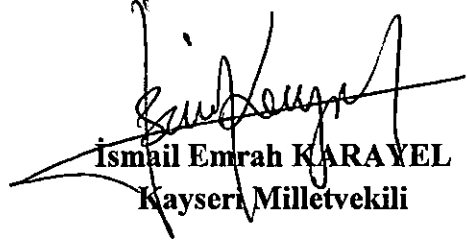
ADALET ve KALKINMA PARTİSİ
T.B.M.M. Grup Başkanlığı
Tarih : 20/3/2023
Sayı : 259

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemiz iç su kaynakları ve üç tarafını çevreleyen denizleri ile su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliği için geniş imkânlar sunmaktadır. Su kaynaklarımızdan avcılık ve yetiştiricilik yoluyla son yıllarda ortalama 700-800 bin ton civarında su ürünleri üretimi yapılmaktadır. Sektör; 18.476 adet balıkçı gemisi, 2.223 adet su ürünleri yetiştiricilik tesisi ve 264 adet su ürünleri işleme tesisinde doğrudan veya dolaylı olarak yaklaşık 250 bin kişiye istihdam sağlamaktadır.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de avcılık yoluyla üretimde sınır noktasına varıldığından avcılıkta esas olan, üretimin artışından daha çok koruma ve kullanma dengesi sağlanarak sürdürülebilir işletilmesidir.

Mavi vatanda canlı su ürünleri kaynaklarının sürdürülebilir kullanılması, korunması, buralardan elde edilen gelirlerin artırılması ile su ürünleri yetiştiricilerinin ve avcılarının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması hususunda gereğini arz ederiz.

İsmail Emrah KARAYEL
Kayseri Milletvekili

GEREKÇE

Ülkemiz iç su kaynakları ve üç tarafını çevreleyen denizleri ile su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliği için geniş imkânlar sunmaktadır. Su kaynaklarımızdan avcılık ve yetiştiricilik yoluyla son yıllarda ortalama 700-800 bin ton civarında su ürünleri üretimi yapılmaktadır. Sektör; 18.476 adet balıkçı gemisi, 2.223 adet su ürünleri yetiştiricilik tesisi ve 264 adet su ürünleri işleme tesisinde doğrudan veya dolaylı olarak yaklaşık 250 bin kişiye istihdam sağlamaktadır.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de avcılık yoluyla üretimde sınır noktasına varıldığından avcılıkta esas olan, üretimin artışından daha çok koruma ve kullanma dengesi sağlanarak sürdürülebilir işletilmesidir. Bu nedenle 2002 yılından itibaren yeni balıkçı gemisi ruhsatı verilmemektedir.

Son 20 yılda balıkçı gemileri için 10,2 milyar TL ÖTV indirimli yakıt desteği, 7,2 milyar TL yetiştiricilik desteği, 82,9 milyon TL küçük ölçekli balıkçılık desteği başta olmak üzere, diğer desteklerle birlikte bugünkü değerle toplam 18,2 milyar TL ödeme yapılmıştır. Bunun yanında sektöre, düşük faizli kredi imkânı getirilerek 2002 yılından günümüze kadar güncel değerle 13,9 milyar TL sübvansiyonlu kredi imkânı sağlanmıştır. Son yıllarda ÖTV oranının azalması ve artan yakıt giderleri, balıkçıları endişelendirmiş olsa da pandemi sürecinde dahi genel itibarıyla balıkçılıktan iyi gelir sağladıkları bilinmektedir.

1982'de kapatılan Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün, Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde 2011 yılında tekrar kurulması sektöre önemli bir ivme kazandırmıştır. Hayata geçirilen politika ve uygulamalarla ülkemiz, dünyada yetiştiricilikte 18'inci (*Okyanus ülkeleri bu alanda çok daha avantajlıdır*), AB ülkeleri arasında 1'inci sıradaki pozisyonuna devam etmektedir. Avcılıkta ise güçlü balıkçılık filosu ile ilk sıralardaki konumunu sürdürmektedir. 2002 yılında 61 bin ton yıl olan su ürünleri yetiştiricilik üretimini %744 oranında rekor bir artış sağlayarak yarım milyon ton seviyesi aşılmıştır. Karadeniz'de büyütülen ve ithal somona alternatif olan Türk Somonu ihracatımız ise 45 bin ton (yaklaşık 350 milyon dolar) seviyesine yükselmiştir, halen de yükselme potansiyeli bulunmaktadır. Su ürünleri sektörü, 2023 hedefi olan 1 milyar dolar hedefini 2019 yılında yakalamış, 2022 yılsonu itibarıyla 1,7 milyar dolar seviyesi yakalanmış, ithalat ise 300 milyon dolar civarında gerçekleşmiş olup, sektör net ihracatçı konumunu güçlendirmiştir. Bu tutar toplam tarımsal ihracatımızın %5,7'sine tekabül etmektedir.

Denizlerimiz, doğal göl, baraj ve akarsularımızda yaşayan, başta balıklar olmak üzere, tüm su canlılarını korumak ve gelişmelere uyum sağlamak adına 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu 1 Ocak 2020 tarihinde güncellenmiştir. Bu kapsamda yasa dışı avcılığın önlenmesine yönelik denetimler etkili bir şekilde gerçekleştirilmiş ve Kanunun güncellenmesinden bu yana yasa dışı, kaçak avcılık yapan, ruhsatsız 632 geminin mülkiyeti kamuya geçirilmiştir. Bu durum kurallara uyan balıkçılarda memnuniyet oluşturmuştur.

Dünya'da çok az ülkenin uygulayabildiği 15 farklı türde balıklandırma yapıyoruz. 2022 yılında her vatandaşımız için bir adet olacak şekilde 84 milyon adet yavru balığı su kaynaklarımıza bıraktık. Aynı zamanda 10 binden fazla yapay resif bloklarını denizlerimize attık. Yine pasif olarak avlanmaya devam eden yaklaşık 1 milyon metrekaare hayalet ağ toplanarak kaynaklarımızdan uzaklaştırılmış böylece, sucul biyolojik çeşitliliğimize ve balık stoklarının korunmasına katkı sağlanmıştır.

Balıkçılık filomuz Avrupa'nın en büyük üç filosu arasında yer almaktadır. Bu kadar büyük, teknolojik donanımlı balıkçı filosu, balıkçı reislerimizin kabiliyetiyle birlikte, başta hamsi olmak üzere, diğer balıklarımızı da önemli oranda tehdit etmeye başlamıştır. İklim değişikliği ve aşırı av baskısı nedeniyle kendi karasularımızdaki stoklardaki azalış, artan girdi maliyetleri (mazot, işçilik, lojistik vb.) balıkçılarımızın kazançlarını büyük oranda etkilemiştir. Su ürünleri stoklarının korunması ve balıkçılarımızın kazançlarını artırmak için okyanuslarda, özellikle Afrika ülkelerinde avcılık yapabilecek kapasiteye sahip balıkçı gemilerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi büyük önem arz etmektedir. Balıkçılarımızın 2012 yılından itibaren Moritanya gibi ülkelere gitmeye başlamış olması, bu konuda balıkçılarımızda altyapı oluşmasını sağlamıştır.

Su ürünleri yetiştiriciliğinde rekor seviyede artış trendi devam etmektedir. Bununla birlikte, bu trendin devamının sağlanması için yeni üretim alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. İklim değişikliğinden kaynaklı su kısıtlarından etkilenmemek için teknolojik ve pahalı yatırımlar olan kapalı devre yetiştiricilik sistemleri gibi üretim modellerinin desteklenmesi gerekmektedir. Gelişen ve büyüyen yetiştiricilik tesislerinin (havuz, kafes vb.) ise kıyılardan ve turizm alanlarından daha açık denizde, çevreyi ve turizmi etkilemeyecek şekilde planlanması, çevreci üretim olan midye üretimi gibi alternatif türlerin yetiştiriciliğinin tüm Bakanlık ve kurumlarca desteklenmesi önemlidir.

Dünyada su ürünleri tüketimi kişi başı yılda 16/18 kg, AB'de 24 kg olmasına rağmen ülkemizde ise 6/8 kg civarındadır. Bu durum genel tüketim alışkanlığına bağlı olsa da kamuoyunda yaygın olan yetiştiricilik tesislerinde yetişen balıkların sağlıksız olabileceği ve çevre kirliliği oluşturulduğu algısının yersiz olduğu kınıldığı takdirde; Avrupa, Japonya, ABD gibi ülkelerde sevilerek tüketilen balıklarımızın, milletimiz tarafından da tüketiminin artmasını sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Balıkçılarımız için hayati önem taşıyan balıkçı barınaklarının alt ve üst yapılarındaki eksiklikler ile bu yerlerin amacı dışında yapılaşması ve kullanılması sorunlarının çözüme kavuşturulması büyük önem taşımaktadır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, mavi vatanda canlı su ürünleri kaynaklarının ve yaşam alanlarının sürdürülebilir kullanılması, korunması, buralardan elde edilen gelirlerin artırılması ile su ürünleri yetiştiricilerinin ve avcılarının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması hususunda gereğini arz ederiz.

H C O
Hasan ÇİLEZ
Amasya Milletvekili

Metin Gündoğdu
ORDU MV.
Mgündoğdu

İffet Polat
İstanbul MV

Metin GÜZİK
Karsant MV

Radiye Sezer Katircioğlu
KOCAELİ MV

Cemil Yaman
KOCAELİ MV

Murat Atescan
İstanbul MV.
Murat Ates

Feyzi Berdibek
Bingöl MV

Serap Yazar
İstanbul MV

Eyüp Özsoy
İstanbul MV

Emine Zeybek
KOCAELİ MV

Atay USLU
Antalya Milletvekili
Atay Uslu

FAMİL AYRIM
İstanbul Milletvekili
Fayrim

İsmail Tamer
Bingöl MV

İsmail Gınes
USAk MV.

Uğur AYDEMİR
Manisa MV.
Aytaç -

Caner Demirhan
Mardin
Aytaç

Refik ÖZEN
Bursa
Aytaç

Oya Eronat
Diyarbakır MV
Aytaç

Behmet DİNGEL
Mardin MV
Aytaç

Mustafa Açıkoç
Neslihan
Mardin

Yazar Kırkpınar
İzmir MV
Aytaç

Osman Nuri Güloğar
Vaz Mültevekili
Aytaç

F. Alpaç Özalan
İzmir
Aytaç

Cahit ÖZKAN
Denizli - Mu.
Cahit

Hülya Nerops
Kayseri MV
Aytaç

İhsan SEKER
Kocaeli MV.
Aytaç

Ramazan Çarç
Kırkkavut

[illegible][illegible]